

JURIDISKA FAKULTETEN
vid Lunds universitet

Freja Mc Dowell

Hästen – individ eller egendom?

En analys av djurskyddet för häst i Sverige

LAGF03 Rättsvetenskaplig uppsats

Uppsats på juristprogrammet
15 högskolepoäng

Handledare: Sacharias Votinius

Termin: VT 2015

Innehåll

SUMMARY	1
SAMMANFATTNING	2
1 INLEDNING	3
1.1 Bakgrund	3
1.2 Syfte	4
1.3 Frågeställningar och avgränsningar	4
1.4 Metod och teori	5
1.5 Material	5
1.6 Forskningsläge	5
1.7 Disposition	6
2 HISTORIA	7
2.1 Djurskyddets framväxt i Sverige	7
2.2 Hästen i samhället	9
3 DJURENS STÄLLNING I SAMHÄLLET	11
3.1 Djur i förhållande till människan	11
3.2 Djur som sak	12
3.3 När brottsoffret är ett djur	12
4 DJURSKYDDSLAGEN	14
4.1 Tankar bakom djurskyddslagen	14
4.2 Skyddet	14
5 DJURPLÅGERIBROTTET	16
5.1 De straffbara gärningarna	16
5.2 Lidande	17
5.3 Otillbörlighetsrekvisitet	18
5.4 Påföljdsfrågor	18

6 RÄTTSFALL	20
7 SYNEN PÅ FRAMTIDEN	23
8 ANALYS OCH SLUTSATSER	26
KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	30
RÄTTSFALLSFÖRTECKNING	32

Summary

In our judicial system animals are accounted as objects and property. This results in that animals, when victims of crime, do not get the same protection as humans in the same position. The purpose of this essay is to examine the animal protection for horses in Sweden and the view our community has on horses to see how this conforms to the fact that horses are accounted as objects in our judicial system.

The crime animal cruelty is in the 16th chapter 13th § of the Penal Code and forbids that animals are inadmissibly put through suffering. The law of animal protection contains directions regarding the care of animals. There are relatively extensive regulations to protect horses. For horses in competition there are also regulations regarding their caretaking in relation to training and competition. In step with the change of the view on animals in our community, the regulations have shifted with time towards protecting the horse's interests more and more. The horse has gone from being a working animal to a friend and competition companion. Cases show that crimes against horses are taken very seriously and expert's opinions are often used by the courts to evaluate the horse's condition. Despite this there are cases that show that horses sometimes are considered as objects.

My studies show that people's view on horses and the regulations and most case law regarding animal protection tend to consider the horse as a feeling individual and not as property. For this common opinion to reflect in our judicial system a legal recognition of the horse as an individual could solve problems in weighing human interests against the best interests of the horse.

Sammanfattning

I rättsväsendet är djur att betrakta som saker och egendom. Detta medför att djur, när de är brottsoffer, inte får samma skydd som människor i samma situation. Syftet med denna uppsats har varit att undersöka djurskyddet för häst i Sverige samt den samhälleliga synen på hästen för att se hur väl dessa överensstämmer med det faktum att hästen är att betrakta som en sak i vårt rättssystem.

Djurplågeristadgandet återfinns i 16 kap. 13 § brottsbalken och förbjuder att djur otillbörligen utsätts för lidande. Djurskyddslagen innehåller bestämmelser kring hur djur ska tas om hand för att behandlas väl. Det finns alltså relativt omfattande regleringar för att skydda hästen. För tävlingshästen finns också regler kring hur hästar ska behandlas i samband med träning och tävling. I takt med att synen på djuren i samhället har utvecklats har även lagarna förändrats i en riktning som syftar till att tillvarata hästens intressen. Hästen har gått från att vara ett arbetsdjur till att vara en kamrat och tävlingskompanjon. Rättsfall vittnar om att brott mot hästar tas på stort allvar och ofta används experter för att utvärdera hästens tillstånd. Samtidigt finns rättsfall som avslöjar att hästen ibland ses om en egendom vars intressen inte är lika viktiga som människans.

Min utredning visar att synen på hästen i samhället, lagen och i de flesta rättsfall är att betrakta som en kännande individ och inte som en sak. För att denna syn ska speglas i vårt rättsväsende hade ett lagligt erkännande av hästen som en individ kunnat lösa många problem vid tillfällen då människans intressen ska vägas mot hästens.

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Det pratas ofta om att Sverige har ett av de bästa djurskydden i världen. Samtidigt höjs röster om att straffen för djurplågeri är för låga. I vårt rättssystem är djur att betrakta som saker och inte som individer. Mycket tyder på att det ursprungliga djurskyddet finns till främst för människans skull och inte för djurens. Ändå visar den allmänna opinionen att vi i Sverige ser strängt på brott mot djur och att de allra flesta är av uppfattningen att djur faktiskt är att anse som kännande individer. Jag vill därför undersöka om allmänhetens syn på djur verkligen samspelar med det faktum att djur har rättsställning som saker i vårt rättsväsende.

Jag har valt att inrikta min uppsats på att behandla rättsläget för hästen i Sverige. Detta på grund av mitt brinnande intresse för hästar och ridsport. I Sverige finns över 360 000 hästar och ridsport är en av Sveriges största sporter med över en halv miljon utövare¹. Att äga och sköta om en häst är något som kräver både tid och pengar. Att det kan kosta flera tusenlappar när hovslagare och veterinär kommer på besök är ingen nyhet. Hästen är på grund av det tid- och pengaengagemang som krävs exponerad för stor risk att vanvårdas. Hästen är för många också en tävlingskamrat som ska prestera och ligger även här i riskzonen för att drabbas av att människans intressen prioriteras före hästens. Under mina år på tävlingsbanan har jag tyvärr bevittnat många tråkiga situationer där hästens välbefinnande får ge vika för nervösa föräldrars och besvikna ryttares känslor. Jag har sett händelser som lett till disciplinära åtgärder från ridsportförbundets sida men som aldrig hamnat under allmänt åtal. Detta har fått mig att undra; står

¹ <http://www3.ridsport.se/Svensk-Ridsport/Statistik/> & <http://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/landsbygdsutveckling/branscherochforetagande/livskraftighastforetagande/gorforetagavditthastintresse.4.4eea2b6311f3b931ba4800201.html>

sportens intressen över hästens? Ses hästen som en individ som bör skyddas eller som ett redskap för sporten och en egendom för människan?

1.2 Syfte

Syftet med denna uppsats är att utreda vilket djurskydd hästen har och på vilket sätt vi i Sverige ser på hästen idag. I vårt rättsväsende är hästen att betrakta som en sak som inte innehar några rättigheter. Uppsatsen syftar till att undersöka hur detta faktum återspeglas i verkligheten. Syftet är också att utreda hur framtida förändringar kan göras för att utveckla djurskyddet för hästen.

1.3 Frågeställningar och avgränsningar

- Hästen är i vårt rättsväsende att betrakta som en sak; behandlas hästen som en sak i verkligheten?
- Bör hästens lagliga status ändras så att den inte längre betecknas som en sak?

Jag har valt att avgränsa min uppsats till att behandla djurskyddet för häst. Min uppsats kommer således inte beröra andra problem än de som finns för hästen som sällskapsdjur och tävlingskamrat. Vidare kommer jag enbart att undersöka nyare rättsfall, från ett par år tillbaka tills idag för att få en så aktuell bild av rättsläget som möjligt. Vid utredningen av hanteringen av tävlingshästar har jag avgränsat uppsatsen till att främst röra ridsporten. Ridsport lyder under ridsportförbundet och omfattar grenarna hoppning, dressyr, fälttävlan, körning, distansritt, voltige och working equitation. Galoppsport, travsport och andra grenar berörs i den mån det är nödvändigt för att kunna göra jämförelser med ridsporten.

1.4 Metod och teori

Huvuddelen av uppsatsen utgörs av en kritisk analys som utreder den problematik som karakteriseras i frågeställningarna. Till viss del har även ett rättshistoriskt perspektiv använts för att se hur förändringarna i tid har påverkat vår syn på hästen idag. För att besvara mina frågeställningar har en rättsdogmatisk metod använts.

1.5 Material

Jag kommer att använda lagar, förarbeten och doktrin för att utreda vilket skydd hästen får genom lagstiftningen och vilka motiv som ligger bakom detta skydd. Även doktrin kring synen på djur rent allmänt och rörande djurskyddsbestämmelserna kommer att användas för att besvara mina frågeställningar. För att förstå hur hästen behandlas i domstolarna kommer en rad rättsfall bearbetas och analyseras. På grund av bristande rättspraxis från högsta domstolen i djurskyddsmål kommer underrättspraxis analyseras. Det är enligt mig värdefullt att undersöka dessa domar även om de inte är prejudicerande då de bidrar till att lösa mina frågeställningar rörande synen på hästen. Till sist kommer också en utredning rörande djurskydd användas för att se vilken utveckling som kan bli aktuell kring djurskyddet och synen på hästen.

1.6 Forskningsläge

Det finns relativt lite forskning om djurskydd. Helena Striwing, jurist och veterinär, har skrivit de flesta böckerna om brott mot djur. Hennes böcker har använts som uppslag i mitt arbete att försöka förstå lagen, vad den innebär och vilka problem som finns med den. Det finns en hel del forskning som redogör för synen på djur och vår behandling av djur i ett etiskt perspektiv och även olika teorier existerar kring hur vi som människor ska värdera djuren och deras liv. Bland annat djuretikern Peter Singer har skrivit böcker på området. Material kring djurens ställning som sak i

rättsväsendet har berörts av ovanstående författare i mindre omfattning men ingen utredning har skett på liknande sätt som den min frågeställning ger upphov till. Det finns inte heller något skrivet om djurskyddet i förhållandet till hästen som sak, framförallt inte kopplat till ridsporten och hästen som tävlingsdjur. Förhoppningsvis kommer följande uppsats att fylla denna lucka i det nuvarande forskningsläget.

1.7 Disposition

Inledningsvis görs en genomgång av djurskyddets och hästens historia för att teckna en bild över djurskyddets framväxt och utveckling i Sverige. Sedan förklaras djurens rättsställning i förhållande till människan, lagen och rättsväsendet. Efter detta redogörs rättsläget för hästen rörande djurskydd utifrån dagens lagar. Rättsfall från de senaste åren analyseras därefter för att utreda hur vi i domstolarna betraktar hästen. Till sist görs en utblick mot framtiden för att se vilka indikationer på förändringar som finns på området. Uppsatsen avslutas med en analys och diskussion där frågeställningarna slutligen besvaras.

2 Historia

2.1 Djurskyddets framväxt i Sverige

Den första lagstiftningen som skyddade djur tillkom 1857 då ansvar för misshandling av djur infördes som brott. Innan detta fanns bestämmelser om ansvar för den som tillfogade annans djur skada eller av uppsåt skadade en skjutshäst. Dessa tidigare bestämmelser som reglerade brott mot annans djur avsåg att skydda äganderätten – man straffades enbart för att ha skadat annans egendom. Egna djur och de djur som inte hade någon ägare fick i princip behandlas hur som helst. 1857 års förordning innebar ett begränsat skydd för djuren. Brott kunde begås mot egna eller andras djur och för att straffansvar skulle inträda krävdes att handlingen begicks med ”uppenbar grymhet”.² Då djuret inte kunde tillmätas några rättigheter kunde inte heller ett brott mot dem begås. Djurplågeri ansågs istället vara ett brott som riktade sig till allmänheten på så sätt att människor blev illa berörda av gärningen.³

I 1864 års strafflag placerades misshandlingsstadgandet bland sedlighetsbrotten. Brotten i detta kapitel kriminaliserades på grund av att man ansåg att handlingarna väckte allmän förargelse. Dock så behandlades djur vid denna tid ofta grymt och människor var vana vid detta i samband med till exempel slakt. Detta medförde att den grymma behandlingen av djur ofta inte ledde till någon allmän förargelse.⁴

1890 höjdes straffmaximum från 100 till 500 kronor. År 1900 infördes fängelsestraff upp till sex månader vid ”synnerligen försvårande omständigheter”. 1907 utvidgades lagen till att inkludera alla djur även vilt levande djur.⁵

² Striwing 1987, s. 19ff.

³ Dirke 2000, s. 70.

⁴ Striwing 1987, s. 21.

⁵ Striwing 1987, s. 21.

1921 skedde en lagändring där djurplågeri blev brottets officiella beteckning. I lagtexten gavs exempel på handlingar som kunde utgöra djurplågeri: misshandel, överansträngning, vanvård eller annat. Lagändringen berörde även kupering av hästens svans där man sade att hästen skulle visas all den hänsyn som var möjlig med beaktande av tidens teknik och hjälpmedel. Ändringen medförde också att fängelsestraff nu kunde dömas ut vid djurplågeri av ”svår beskaffenhet”.

1921 kom även den första regleringen om omhändertagande av djur som innebar att djur som utsatts för allvarligt djurplågeri nu kunde omhändertas av polis.⁶

1938 presenterades ett förslag i en utredning om att införa en djurskyddslag. Av utredningen kan läsas att synen på djur hade förändrats med tiden till det bättre. Utredningsmannen skrev i utredningen att svenskarna utmärkte sig som djurvänner och att majoriteten av djurägarna behandlade sina djur väl. Uppfattningen hos allmänheten var också sådan att en god medborgare inte behandlade djur dåligt. Dock var antalet åtal och domar fortfarande få i förhållande till antalet fall där djur behandlades illa. Utredningsmannen menade att för att ge djuren ett väsentligt bättre skydd krävdes en lagstiftning som förebygger olämplig behandling av djur samtidigt som den medverkar till att påverka opinionsbildningen till en humanare hantering av djur. Utredningsmannen ansåg att en enhetlig djurskyddslag var nödvändig.⁷ I propositionen konstaterades att utredarens förslag om en djurskyddslag var befogad då de bestämmelser som fanns kring skydd för djur var otillräckliga.⁸ Djurskyddslagen (1944:219) trädde i kraft 1944 och enligt dess 2 § ska djur behandlas väl och såvitt möjligt skyddas mot lidande.

Utredningen föreslog även att straffskalan för djurplågeri skulle skärpas och medförde att en lagändring rörande djurplågeribrottet gjordes 1944. Här byttes rekviritet ”uppenbar grymhet” ut och ersattes med ”otillbörligt

⁶ Striwing 1987, s. 22.

⁷ SOU 1938:36, s. 69ff.

⁸ Prop. 1944:43, s. 27ff.

lidande”.⁹ Med detta menades att gärningen klart överstigit gränsen för det tillåtna.¹⁰

Brottsbalken trädde i kraft 1965 och djurplågeristadgandet har sedan dess varit placerat i 16 kap. 13 §. Straffmaximum för djurplågeri höjdes i samband med brottsbalkens ikraftträdande till fängelse i högst två år. Man markerade nu att djurplågeri var att betrakta som ett allvarligt brott. 1966 byttes begreppet ”otillbörligt lidande” ut mot ”otillbörligen utsätter djur för lidande”. Fram till 1972 var djurplågeri enbart straffbart när det begicks uppsåtligt. Genom en lagändring 1972 kom även grov oaktsamhet att omfattas av brottsbeskrivningen.¹¹ Inga lagändringar beträffande djurplågeristadgandet har skett sedan dess.

Den nuvarande djurskyddslagen (1988:534) trädde i kraft 1988 och tankarna bakom denna presenteras längre fram i uppsatsen.

2.2 Hästen i samhället

Under andra halvan av 1800-talet och in på 1900-talet dominerade hästarna bland djurplågerimålen. I nästan samtliga fall åtalades hästarnas ägare för att ha misshandlat eller överansträngt sina hästar. Enstaka fall rörde hästar som varit halta eller sjuka. Hästen sågs på denna tid som bondgårdens högstatusdjur och var förknippad med mod och stolthet. Därför kan det vara svårt att förstå att hästen var så dominerande bland fallen av djurplågeri. En anledning kan vara att hästen ansågs just värdefull vilket ökar viljan att anmäla djurplågeriet eftersom att man inte tolererade våld mot hästar i samma utsträckning som mot andra djur. Hästen var också det mest offentliga djuret och dess skick kunde granskas av många människor på gator och torg.¹² Hästen var alltså både aktuell och associerad med en positiv symbolvärld vilket är två kriterier som gör den betydelsefull och skyddsvärd av 1800-talets djurvänner. Dessutom sågs hästen som en individ

⁹ Striwing, 1987, s. 24f.

¹⁰ Prop. 1944:43, s. 74.

¹¹ Striwing 1987, s. 26ff.

¹² Cserhalmi 2004, s. 257ff.

vilket gör att man erkänner djurets möjlighet att känna och uppleva olika känslor.¹³

Det kan också finnas andra förklaringar till den höga frekvensen av djurplågerimål av häst. Hästar var, precis som oxar, djur som producerade enbart arbetskraft åt familjen. Det kan tänkas att hästen utsattes för mer misshandel än andra djur på gården av den anledningen att man kunde få ut extra arbetskraft från hästen genom att t.ex. piska den. En häst kunde förmås arbeta hårdare med lindrig misshandel medan en ko inte mjölkade mer om den utsattes för samma typ av behandling. Det faktum att hästen användes som dragdjur medförde också att den lätt kunde skadas genom överbelastning.¹⁴ Hästen hade även en särställning genom att vara det enda produktionsdjuret som människor inte åt. Hästen hade därför inget värde för familjen då den blev gammal och inte längre kunde utföra arbete. Oxen kunde man antingen äta själv eller sälja vidare till slakt. Detta kan ha bidragit till att man utsatte hästen för än mer påfrestande arbete än oxen innan den tappade all sitt ekonomiska värde.¹⁵

Utvecklingen har sedan 1900-talet gått från att hästen varit en arbetshäst till att numera framför allt verka som ett ”hobbydjur”. Hästen används i näringsverksamheter som till exempel tävlings-, ridskole- eller uthyrningsverksamhet. I den nuvarande djurskyddslagstiftningen från 1988 noterades denna förändring av hästens användningsområde bland annat genom att införa tillståndsplikt för ridskoleverksamhet. I lagen infördes även bestämmelser kring användningen av hästen i tävlingar.¹⁶ Antalet hästar ökar ständigt i landet och sedan 1970-talet uppskattas mängden ha femdubblats.¹⁷

¹³ Dirke 2000, s. 14f.

¹⁴ Cserhalmi 2004, s. 262f.

¹⁵ Cserhalmi 2004, s. 273.

¹⁶ SOU 2011:75, s. 321f.

¹⁷ SOU 2011:75, s. 326.

3 Djurens ställning i samhället

3.1 Djur i förhållande till människan

Det finns olika teorier kring hur vi bör betrakta och förhålla oss till djur. Antropocentrism är ett begrepp som syftar till tron att människans är centrum i universum.¹⁸ Det är alltså endast människan som är av moralisk betydelse. Enligt denna teori har människan ingen skyldighet att ta hänsyn till andra varelser i sig, enbart indirekt ifall det på något sätt gynnar människan.¹⁹

Ett annat synsätt som presenteras av Fredrik Lundmark är icke-antropocentrism vilket innebär att även andra varelser än människan har moraliska värden som det bör tas hänsyn till. Icke-antropocentrism innefattar uppfattningen om att djurens och naturens intressen är minst lika viktiga som människans intressen men detta synsätt är inte nödvändigt. För att en tanke ska räknas som icke-antropocentrisk krävs minst att icke-mänskliga varelser uppfattas som moraliska objekt som bör tas hänsyn till.²⁰

Djurrättsetikern Peter Singer menar att de allra flesta människor är speciesister. Speciesism innebär ett gynnande av den egna arten på bekostnad av andra arter. Om vi inte, på grund av högre intelligens, har rätt att utnyttja en annan människa för egna syften kan vi inte heller tillåtas utnyttja djur av samma skäl. Singer menar att det aldrig kan vara moraliskt godtagbart att inte ta hänsyn till en varelses lidande. Han jämför speciesism med rasism och sexism och menar att de alla tre kränker jämlikhetsprincipen genom att gynna deras egen art, ras och kön.²¹ Den grundläggande

¹⁸ <http://www.ne.se/upplagsverk/encyklopedi/1%C3%A5ng/antropocentrism>

¹⁹ Lundmark 2000, s. 58.

²⁰ Lundmark 2000, s. 58f.

²¹ Singer 1999, s. 36ff.

jämlikhetsprincipen kräver lika hänsyn men inte nödvändigtvis lika eller identisk behandling.²²

3.2 Djur som sak

Djur är saker, lösöre och egendom i vår rättsordning. Detta medför att vi kan äga, sälja, skänka, överge och även döda våra djur. Djur kan även bli föremål för egendomsbrott såsom stöld, häleri och skadegörelse eftersom de betraktas som saker. Enligt vårt rättsystem kan djur inte vara offer för alla brott som en människa kan utsättas för. Exempel på brott som inte kan begås mot djur är de brott mot liv och hälsa som finns i kap. 3 i brottsbalken.²³

3.3 När brottsoffret är ett djur

Det finns stora skillnader mellan djur och människa när dessa är brottsoffer. Skillnaderna bottnar i den ställning som djuret har i rättsordningen, vilket medför att djuret får ett annat rättsligt skydd än vad vi människor får. Brott mot djur rubriceras djurplågeri. Eftersom djur är att anse som en sak kan även brottet skadegörelse aktualiseras om gärningsmannen är någon annan än djurets ägare. Djurhållare, t.ex. djurets ägare, kan även dömas för brott mot djurskyddslagen.²⁴

Benämningen våldsbrottslingar syftar till de som utsatt andra människor för våld – här inkluderas alltså inte våld mot djur. På så sätt finns en avgörande skillnad i hur situationen ser ut ifall offret är en människa eller ett djur.²⁵

Om den tilltalade döms för djurplågeri eller brott mot djurskyddslagen så erläggs en avgift till Brottsoffermyndigheten som placeras i en speciell fond. Fonden ska ekonomiskt bidra till olika former av verksamheter som gynnar

²² Singer 1999, s. 32.

²³ Striwing 1998, s. 26.

²⁴ Striwing 1998, s. 27.

²⁵ Striwing 1998, s. 26.

brottsoffer i Sverige. Djur som brottsoffer får inte någon del i dessa pengar i nuläget då de inte omfattas av fondens ambitioner.²⁶

²⁶ Striwing, 1998, s. 31f.

4 Djurskyddslagen

4.1 Tankar bakom djurskyddslagen

Den nuvarande djurskyddslagen (1988:534) trädde i kraft 1988 och ersatte lagen om djurskydd från 1944. I förarbetena till dagens djurskyddslag sägs att djurskyddet är en viktig etisk fråga som intresserar och engagerar många människor. Djurskyddsföreningar är nu vanliga sedan en tid tillbaka och människor tar aktivt ställning för att främja djurens välbefinnande. Det nämns också upprepade gånger att tanken om att djur behöver tas hand om och skyddas är väldigt gammal här i Sverige. Denna tanke om djurskyddet sägs vara djupt rotad i vårt medvetande och det tillhör vårt kulturarv att garantera djur skydd. Tanken med djurskyddslagen är att preventivt motverka att djur utsätts för lidande. I övrigt sker bland annat följande förändringar: reglerna kring lantbrukets djurhållning och uppfödning skärps, möjligheterna för tillsynsmyndigheter breddas och regleringar rörande skyddet för tävlingsdjur förstärks. Ett exempel på detta är att dopning nu förbjuds för tävlingsdjur.²⁷

4.2 Skyddet

Den som uppsåtligt eller av oaktsamhet bryter mot vissa bestämmelser i lagen, föreskrifter eller EU-bestämmelser kan dömas för brott mot djurskyddslagen. Straffet för brott mot djurskyddslagen är böter eller fängelse i högst två år.²⁸ Lagen är tillämplig på husdjur och andra djur om de hålls i fångenskap vilket stadgas i djurskyddslagens 1 §. Den grundläggande principen för djurskyddet hittas i 2 § som säger att djur ska behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom. De efterföljande paragraferna preciserar på olika sätt hur man ska agera för att uppfylla kraven i 2 §. Djur ska inte bara skyddas mot onödigt lidande utan också mot smärta och ångest.²⁹

²⁷ Prop. 1987/88:93 s, 14f.

²⁸ Nilsson, Brottsbalk (1962:700) 16 kap. 13 §, Lexino 2014-04-10.

²⁹ Prop. 1987/88:93, s. 50.

Som tidigare anförts förbjuds nu dopning för tävlingshästen. Här talar man om en intresseavvägning mellan de ekonomiska intressena som människan kan ha och djurens intresse av att skyddas mot detta otillbörliga beteende. Det sägs i propositionen till djurskyddslagen att debatten främst har rört hästar i tävling. Hästsportorganisationerna har skärpt sina regler rörande dopningen för att värna om djurskyddet, rättvisan för sporten och spelsäkerheten. Dessa åtgärder från organisationerna sägs vara värdefulla men enligt propositionen har djurskyddet ur en moralisk-etisk synpunkt en särställning från de intressen som hästsportsorganisationerna har, som främst är av sportslig och ekonomisk karaktär. Det sägs nu därför vara viktigt att ge samhället möjlighet att reagera mot dopning av bland annat tävlingshästar och att ett uttryckligt förbud i djurskyddslagen därför är motiverat.³⁰

Den 1 april 2014 införs ett förbud i djurskyddslagen att genomföra sexuella handlingar med djur. I djurskyddslagen 9a § stadgas att det är förbjudet att genomföra sexuella handlingar med djur. Förbudet omfattar inte handlingar som utförs av veterinärmedicinska skäl, i samband med avel eller av liknande berättigade skäl. Detta är ett resultat av det förslag om förbud mot sexuella handlingar med djur som presenterades i en utredning från 2011.³¹ Sexuella handlingar med djur har varit förbjudet i Sverige under en lång tid, från 1700-talet till 1944. 1944 upphävdes förbudet och efter det har det endast varit straffbelagt att använda djur för sexuella ändamål om gärningen kunnat rubriceras som djurplågeri. Djurskyddsmyndigheten har kartlagt över 200 fall från 1970-talet fram till 2005 för att undersöka i vilken omfattning djur används för sexuella ändamål i Sverige idag. En större del av fallen innebar fysiska skador och lidande för djuren. Hästar är inblandade i upp mot 80 % av fallen djurskyddsmyndigheten har granskat.³²

³⁰ Prop. 1987/88:93, s. 31f.

³¹ Prop. 2013/14:41, s. 6.

³² Prop. 2013/14:41, s. 7ff.

5 Djurplågeribrottet

I 16 kap. 13 § brottsbalken föreskrivs brott för den som uppsåtligt eller av grov oaktsamhet, genom misshandel, överansträngning eller vanvård eller på något annat sätt, otillbörligen utsätter djur för lidande. Straffet för djurplågeri är böter eller fängelse i högst två år.

Djurplågeribrottet finns alltså i 16 kap. brottsbalken om brott mot allmän ordning. Förargelseväckande beteende, brott mot griftefrid, olaga diskriminering och hets mot folkgrupp är andra brott som stadgas i samma kapitel. Gemensamt för många av dessa brott är förargelseaspekten. Det egentliga skyddsobjektet för djurplågeribrottet är inte djuren utan kriminaliseringen skyddar i första hand människans ”sinnesfrid”. Vår sinnesfrid behöver dock endast skyddas för att vi blir upprörda när djur behandlas illa. Att djur har känslor och kan uppleva till exempel glädje, sorg och smärta är något som sägs vara djupt rotat inom oss.³³

5.1 De straffbara gärningarna

Djurplågeri kan begås genom många olika typer av gärningar. Gemensamt för gärningarna är att de otillbörligen utsätter djur för lidande. I lagtexten ges tre exempel på gärningar; misshandel, överansträngning och vanvård. Dessa tre gärningar utgör dock inte en uttömmande lista utan även andra gärningar kan vara straffbart djurplågeri.³⁴ Misshandel kan till exempel utgöras av slag eller sparkar mot djuret.³⁵ Förr i tiden då hästen fungerade som ett arbetsredskap var det sannolikt det djur som löpte störst risk att utsättas för lidande genom överansträngning. Då rörde fallen ofta körning med sjuka eller skadade djur. Överansträngning av häst förekommer än idag men är numera mer förknippat med användandet av hästen inom de olika grenarna av rid-, trav- och galoppsporten. Dopning medför en

³³ Striwing 1998, s. 46f.

³⁴ Ulväng, Jareborg, Friberg & Asp 2014, s. 218.

³⁵ Nilsson, Brottsbalk (1962:700) 16 kap. 13 §, Lexino 2014-04-10.

överansträngningsrisk genom att man medicinerar hästen i syfte att minska smärta eller öka prestationsförmågan. Denna form av ”positiv doping” medför att hästens krafter kan överansträngas. Att en häst dopas med lugnande medel kallas för ”negativ doping”.³⁶ Att inte ge djuret tillräckligt med foder eller vatten och att inte tillkalla veterinär vid behov är exempel på skötselbristen som kan utgöra vanvård. Ofta begås vanvård genom underlåtenhet. Vid underlåtenhetsbrott krävs att den tilltalade har befunnit sig i garantställning.³⁷ Vem som har handlingsplikt gentemot djuret kan ofta läsas ut av bestämmelserna i djurskyddslagen.³⁸ De flesta djurplågeridomar mot hästar rör vanvård.

5.2 Lidande

För att straffansvar ska träda in är det väsentliga kravet att djuret, genom gärningen, utsatts för lidande. Med lidande avses framför allt att djuret utsatts för smärta men det kan även bestå i psykiska men, så som rädsla eller stress.³⁹ Det lidande som tillfogats djuret måste ha varit av icke obetydlig intensitet och varaktighet. Dock krävs inte att plågan varit höggradig eller långvarig.⁴⁰ Ett lättare slag med ett ridspö anses inte orsaka lidande trots att det innebär smärta för hästen. Däremot kan ett varaktigt obehag utgöra lidande även då det tillfälliga obehaget kan anses ringa.⁴¹

Fall där djuret inte uppvisar fysiska synliga skador blir ofta besvärliga för domstolen att hantera. Men även psykiskt lidande omfattas av rekvisitet ”lidande”. För att kunna bedöma lidandet i dessa fall krävs att lidandet ibland förutsätts. För att kunna göra detta krävs att man ser djuren som känslöbarare som kan uppleva till exempel ångest, stress och rädsla. I ett fall från 1987 ansågs hästens lidande bestå i stress. I fallet hade en man skrämmt en häst genom att rivstarta, tvärstanna och jaga hästen med bil. Bevisningen

³⁶ Striwing 1987, s. 97f.

³⁷ Ulväng, Jareborg, Friberg & Asp 2014, s. 219.

³⁸ Striwing 1987, s. 50.

³⁹ Nilsson, Brottsbalk (1962:700) 16 kap. 13 §, Lexino 2014-04-10.

⁴⁰ Prop. 1972:122, s. 10.

⁴¹ Prop. 1944:43, s.39.

för lidandet utgjordes av ett utlåtande där en veterinär uttalade att djur kan känna stark stress.⁴²

5.3 Otillbörlighetsrekvisitet

Som framgår av paragrafen krävs för straffansvar att djuret otillbörligen utsatts för lidande. Detta rör sig alltså om gärningar som tillbringar djuret lidande utan att motiveras av ett legitimt intresse. Vad som gör en gärning otillbörlig förändras i samband med att attityderna i samhället utvecklas.⁴³

Djurskyddslagen innehåller bestämmelser om hur djur ska skötas men också om t.ex. slakt och tävlingar. Även djurskyddsförordningen (1988:539) innehåller bestämmelser om djurhållning. Bestämmelserna i djurskyddslagen och djurskyddsförordningen kan ses som standarder som kan användas för att skilja den tillåtna gärningen från den otillåtna.⁴⁴ Dock kan ett handlande anses tillbörligt i andra fall än då gärningen skett i enlighet med lag eller förordning. Orsaken till varför djuret utsatts för lidande är av betydelse för otillbörligheten. Det kan därför vara tillåtet att använda spö på en häst för att undvika en skada som hästen kan tillfoga sig själv eller andra. Lidande som tillfogats hästen i syfte att uppfostra den räknas dock alltid som otillbörligt.⁴⁵

5.4 Påföljdsfrågor

Straffet för djurplågeri är som tidigare påpekats böter eller fängelse i högst två år. I ett fall från 2006 prövade högsta domstolen ifall djurplågeri är att anse som ett artbrott. Med detta menas att brottet föranleder fängelse även när det inte har ett särskilt högt straffvärde. Det aktuella brottet bedömdes ha ett straffvärde som motsvarade fängelse i sex månader. Domstolen fann ingen fast praxis som pekade på att djurplågeri var att anse som ett artbrott. Inte heller fanns något uttalande från lagstiftaren eller ökning av brottslighet

⁴² Striwing 1998, s. 63ff.

⁴³ Striwing 1987, s. 143.

⁴⁴ Ulväng, Jareborg, Friberg & Asp 2014, s. 219f.

⁴⁵ Nilsson, Brottsbalk (1962:700) 16 kap. 13 §, Lexino 2014-04-10.

som gav anledning till en sådan bedömning. Domstolen uttalade dock att djurplågeri under vissa omständigheter kan komma att bedömas som artbrott. Så kan vara fallet om det finns några försvarande omständigheter enligt 29 kap 2 § brottsbalken eller om den tilltalade visar uppenbar likgiltighet kring att motverka lidande hos djur.⁴⁶

⁴⁶ NJA 2006 s. 339.

6 Rättsfall

Som bekant innehar hästen rättsställning som sak. Dock finns omfattande regleringar kring skötsel av djur i djurskyddslagen och ett förbud mot djurplågeri i brottsbalken vilka skyddar djuret. Genom att analysera fall från de senaste åren har jag försökt utläsa domarnas syn på hästen idag – individ eller egendom?

Det finns exempel som företräder både synen om att hästen är att se som egendom som bör skyddas för omgivningens skull och att den är att ses som en levande varelse som bör skyddas för sitt egenvärde.

Domstolen uttalar ofta att djurplågeri är ett brott som är av allvarlig karaktär och med högt straffvärde, inte minst när det begås uppsåtligt.⁴⁷

Flertalet fall rör vanvård av häst – framförallt rörande brist på foder av tillräcklig mängd och kvalitet. Domstolen lutar sig ofta mot vad veterinärerna uttalar om hästens tillstånd. I ett fall konstaterar en veterinär att avsaknaden av mat innebär såväl fysiskt som psykiskt lidande för en häst vilket domstolen refererar till.⁴⁸ Att brist på näring medför lidande hos hästar är ett konstaterande som återkommer i flera fall.⁴⁹ I ett annat fall uttalar en veterinär att avsaknaden av bete innebär lidande i form av ångest eller stress för en häst vilket även här läggs till grund för domen.⁵⁰

Ett par domar rör eventuell felaktig skoning eller tandraspning. Här används ofta vetenskapliga forskning om sjukdomar och andra tillstånd för att bedöma hästens lidande.⁵¹

Veterinärernas utlåtande tillmäts dock inte övervägande vikt i alla enskilda fall. I ett fall från Göteborg tingsrätt görs bedömningen att det inte anses visat att hästen fått utstå mer lidande av att ligga kvar i stallet än att

⁴⁷ Ångermanland TR B 1845-12 & Helsingborgs TR B 3109-13.

⁴⁸ Kalmar TR B 1816-14.

⁴⁹ Gävle TR B 3241-11.

⁵⁰ Helsingborg TR B 3109-13.

⁵¹ Uppsala HovR B 741-12.

undersökas av veterinär. Detta trots att det är utrett att hästen varit sjuk och inte kunnat resa sig, den tilltalade inte har låtit hästen undersökas av veterinär trots uppmaningar från två veterinärer och att hästen enligt veterinär lidit i onödan. Här läggs alltså stor vikt vid den tilltalades uppgifter om hur denne har behandlat hästen och veterinärernas uppgifter ges mindre värde.⁵² I ett annat fall från Lund tingsrätt ogillas åtalet om djurplågeri och brott mot djurskyddslagen trots uttalanden från veterinär om att hästarna i fråga inte behandlats väl. I målet är det bland annat utrett att tre hästar stått bundna i sin egen avföring. Dock läggs i målet istället vikt på den tilltalades utsagor om att missförhållandena varit kortvariga och miljöinspektörens vittnesmål vägs här tyngre än distriktsveterinärens och djurskyddsinspektörens.⁵³

Domstolen hanterar ibland frågor rörande hästens affektionsvärde för sin ägare. I ett fall från 2014 uttalar domstolen att rädslan för att mista sin häst inte ursäktar att den utsätts för lidande.⁵⁴ Det konstateras även i ett annat fall från samma år att man ibland måste bortse från sin egen vilja och fatta svåra beslut för att tillgodose hästens bästa.⁵⁵

Det finns också skillnader beträffande hur domstolen ser på de åtgärder som på något sätt krävs av djurhållaren. I ett fall från 2012 uttalar domstolen att oavsett om den tilltalade har försökt vidta en nödvändig åtgärd eller inte ska det inte förändra det faktum att den tilltalade faktiskt underlåtit att vidta den nödvändiga åtgärden.⁵⁶ Samma problematik berörs i ett rättsfall från 2013. I fallet uppmanades den tilltalade att kontakta veterinär på grund av hästens dåliga tillstånd. Den tilltalade kontaktade veterinär men något besök av denne blev aldrig av. Domstolen skriver i sin bedömning att den tilltalade har följt uppmaningen att kontakta veterinär.⁵⁷ Dock så har inte hästen gynnats något av telefonsamtalet med veterinären då ingen konsultation

⁵² Göteborg TR B 4371-14.

⁵³ Lund TR B 4361-11.

⁵⁴ Uppsala TR B 3474-13.

⁵⁵ Halmstad TR B 284-14.

⁵⁶ Södertörn TR B 10471-08.

⁵⁷ Växjö TR B 3848-11.

skett över telefon. I det senare fallet ses ändå den tilltalades åtgärd som tillräcklig trots att den inte förbättrat hästens möjligheter för tillfriskning.

7 Synen på framtiden

Den 4 juni 2009 beslutade regeringen, genom ett direktiv, att med hjälp av en särskild utredare och en rad experter på olika områden utreda den samlade djurskyddslagstiftningens innehåll samt lämna förslag på en ny djurskyddslag och en ny förordning på området. Utöver detta skulle även förslag ges på hur andra föreskrifter rörande djurskyddet kunde utformas. I november 2011 överlämnades betänkandet ”Ny djurskyddslag” till regeringen.⁵⁸

Arbetet är över 1000 sidor långt och berör många intressanta aspekter. Jag kommer att redogöra för utredarens synpunkter rörande den övergripande synen på djuren samt ett urval av frågor som rör specifikt hästen.

En proposition rörande förslagen i utredningen var tänkt att läggas fram våren 2014 men detta har inte skett än.⁵⁹ Det är därför ännu oklart i vilken utsträckning förslagen som jag presenterar nedan kommer få genomslag i en eventuell ny djurskyddslag. Jag tycker dock att utredningen är viktig att analysera då det indikerar vilken riktning vår syn på djur är på väg mot.

Under rubriken ”Etiska utgångspunkter och samhällsförankring” skriver utredaren att det är viktigt att djurskyddslagstiftningen har en stark förankring i samhället som grundas på en klar etisk grund. På senare tid har intresset för djurens välfärd ökat i takt med att vår kunskap om djur och deras behov breddats. Det är en del av vår kultur att hålla en god standard när det kommer till djurhållning. Om djurhållningen ska anses vara etiskt acceptabel krävs att hänsyn tas till djurens behov och välfärd. Det utredaren menar med djurvelfärd är att djuren mår bra både fysiskt och psykiskt.⁶⁰

⁵⁸ SOU 2011:75, s 3f.

⁵⁹ https://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Fragor-och-anmalningar/Svar-pa-skriftliga-fragor/Ny-djurskyddslag_H112545/

⁶⁰ SOU 2011:75, s. 21.

Tanken är att den förslagna nya djurskyddslagen ska stärka respekten för djur och tillgodose ett gott djurskydd. Respekten för djur är enligt utredaren grundläggande för all djurhållning och det ska därför i lagen anges att djur, oavsett vilken nytta de bringar människan, har ett egenvärde. Lagstiftningen ska grundas på vetenskapliga teorier och tidigare erfarenheter.⁶¹ Fokus i djurskyddslagstiftningen bör flyttas från enbart undvikande av lidande till att verka för en god djurvälstånd.⁶²

Utredaren menar att djur har moralisk status vilket medför att hänsyn ska tas till deras intressen. Människan anses i regel ha både moralisk status och vara moraliska aktörer, vilket även medför ansvar för sina handlingar. Ett spädbarn eller en dement person har moralisk status men är inte moraliska aktörer. De är alltså någon som människor tar hänsyn till men de ansvarar inte för hur de agerar i olika situationer. Utredaren menar att på samma sätt som t.ex. barn kan djur ha moralisk status samtidigt som de inte är moraliska aktörer.⁶³

Utredningen berör också tävlingsverksamheten och problematiken kring hästens välbefinnande i samband med tävlingar. Ett förslag som läggs fram är att det bör införas ett förbud mot att använda spö på hästen i framåt drivande syfte på tävlingar.⁶⁴ Både en del tävlingsveterinärer, myndigheter och djurskyddsorganisationer har gjort gällande att det förekommer användning av spö som inte är förenlig med bestämmelserna kring djurskydd.⁶⁵ Utredaren tar även upp problematiken kring att en del ärenden rörande misstanke om brott mot djurskyddslagen eller djurplågeri hanteras av de olika sportförbunden och inte anmäls till länsstyrelse eller polis. Utredaren poängterar att det ansvar sporterna själva tar för att upprätthålla sina interna djurskyddsbestämmelser är föredömligt men att detta inte ska innebära att brott mot lagarna inte anmäls vidare.⁶⁶ Det finns

⁶¹ SOU 2011:75, s. 24.

⁶² SOU 2011:75, s. 387.

⁶³ SOU 2011:75, s. 387f.

⁶⁴ SOU 2011:75, s. 29f.

⁶⁵ SOU 2011:75, s. 673f.

⁶⁶ SOU 2011:75, s. 29f.

ingen statistik kring hur många ingripanden som sker vid tävling inom ridsport eftersom de varningar som utdelas inte alltid rapporteras till Ridsportförbundet. Under 2010 hanterade dock Ridsportförbundet 18 stycken ärenden varav 15 handlade om tävlingstekniska frågor. De 3 övriga fallen berörde spöhantering, dopning och utebliven hästbesiktning. De aktuella sanktionerna från Ridsportförbundet är tillrättavisning, varning, böter eller avstängning. Det är ett fåtal ärenden under de senaste åren som har lett till civilt åtal varav två rörande dopning. De ärenden som hamnat under allmänt åtal har dock anmälts och drivits av t.ex. länsveterinär och inte av Ridsportförbundet.⁶⁷ Ett argument från sportorganisationernas sida rörande den låga frekvensen anmälningar är att domstolarnas ambitioner och bedömningar varierar. De poängterar också att utan synliga fysiska skador som kan användas som bevisning leder anmälan sällan till någon dom. Av 1600 överträdelse mot tävlingsreglementet inom travsporten under 2010 gjordes inte en enda anmälan till länsstyrelse eller polis. Utredningen föreslår att de olika sporterna ser över sina rutiner kring överträdelse av djurskyddsregleringar och klargör för alla berörda parter att överträdelse kommer leda till en anmälan till myndigheterna.⁶⁸

⁶⁷ SOU 2011:75, s. 673f.

⁶⁸ SOU 2011:75, s. 705f.

8 Analys och slutsatser

Under de senaste decennierna har det svenska djurskyddet utvecklats i en positiv riktning. Från början sågs hästen och andra djur enbart som egendom som kunde behandlas hur som helst av dess ägare. De brott som fanns mot djur var då man gjorde illa någon annans djur vilket gav upphov till skadegörelsebrott. Äganderätten prioriterades alltså före djuret. Problemet kring djurets rättsställning har funnits länge. Redan vid införandet av de första djurskyddsreglerna fördes diskussioner gällande hur brott mot djur skulle kunna lagföras eftersom djur inte kunde betraktas som rättssubjekt.⁶⁹ Därför fanns djurplågeribrottet under en lång tid främst till för människans skull; man ville slippa se djur behandlas illa. Det är först i propositionen till dagens djurskyddslag som djur tillskrivs intressen. Men allt eftersom har vi människor börjat ta mer och mer ansvar och hänsyn för djuren. Djurskyddslagen har ändrats och förnyats samtidigt som organisationer rörande djurens rättigheter blivit fler och fler.

Min uppfattning är att gemene man ser hästen som en individ, ofta också som en vän och tävlingskamrat. Detta stämmer väl överens med att vi i djurskyddslagen erkänner hästen känslor och fokuserar på att hindra eventuellt framtida lidande. Det skydd hästen får av djurskyddslagen är enligt min mening mer långtgående än vad som kan krävas ifall hästen endast är att se som en egendom som bör skyddas för människans eget intresse. De förändringar som har skett på djurskyddets område för häst på senare tid går alla i samma riktning – att förbättra hästens lagliga status. Allt pekar på att hästens intressen i framtiden kommer att prioriteras högre och högre och ibland till kanske till och med i vissa sammanhang sättas före människans.

De rättsfall jag har analyserat följer i stora drag lagen väl. Undantag kring detta finns såklart där jag reagerat på både väldigt stränga och milda domar.

⁶⁹ Dirke 2000, s. 66.

Ofta läggs tonvikt vid veterinärs utlåtande vilket indikerar på att man tar ärendena på allvar. Gemene mans kunskap om hästar anses alltså inte vara tillräcklig, istället tas professionella bedömare in för att ge ett utlåtande om hästens skick. Ofta inkluderas även forskning kring olika sjukdomstillstånd, vilket ytterligare vittnar om att fallen tas på stort allvar. Rättsfallen signalerar således att det innebär ett stort ansvar att sköta om en häst och domarna uttalar upprepande gånger att djurplågeri är ett allvarligt brott.

En återkommande faktor har dock varit ovissheten kring utgången på fallet, det har alltså inte varit lätt att på förhand gissa om åtalet kommer bifallas eller ogillas. Det ställs ibland olika höga krav på djurhållaren. Denna oenighet i praxis kan bero på att krocken mellan att hästen fortfarande ses som en egendom för människan samtidigt som den åtnjuter hyfsat starkt skydd av t.ex. djurskyddslagen. Hälsoproblem och dålig ekonomi har ibland godtagits som legitima eller förmildrande skäl för åsidosättandet av djurs välbefinnande. Domstolen har då haft svårt att värdera djurets intressen mot människans.

Ett problem kring djurskyddet för häst som jag valt att lyfta är dopningärenden. Möjligheten att åtala de som dopar sina ridhästar för djurplågeri eller brott mot djurskyddslagen används inte mer än undantagsvis idag. Istället sköts dessa ärenden av ridsportförbundet som straffar den misstänkte genom att sanktionera t.ex. tävlingsförbud. Detta sänder signaler om att hästen här ses som ett tävlingsredskap och inte som en egen individ. Man värnar mer om sportens rättvisa och välbefinnande än om hästens.

En annan aspekt som följer av hästens rättstatus som sak är att djur inte innehar ställning som målsägande och tillräknas inte samma rättigheter som ett mänskligt brottsoffer. Hästen får till exempel inte ta del av någon utdelning från den brottsofferfond, där alla dömda för brott med fängelse i straffskalan åläggs att betala en avgift. Detta gäller alltså både vid djurplågeri och brott mot djurskyddslagen.

Vår syn på oss som människor i förhållande till djuren har ändrats och i den utredning jag presenterat rörande en ny djurskyddslag framläggs en syn om att människans intressen inte nödvändigtvis alltid väger tyngst. Som nämnts tidigare pratas nu om djurs egenvärde och om djurvåldfärd, inte enbart brist på lidande. Det skyddsvärda är alltså inte längre att människor ska slippa se djur behandlas illa, fokus ska istället flyttas till att skydda djur utan att enbart ta hänsyn till mänskliga intressen. Inte minst framkommer detta då utredaren kommer fram till att djur har moralisk status. Det är alltså inte längre otänkbart att hästen i framtiden skulle kunna ha rättigheter liknande till exempel ett barns. Synen flyttas alltså från en antropocentrisk världsbild till en icke-antropocentrisk där även andra intressen än människans ska beaktas. Även om det ännu är oklart vilken effekt denna utredning kommer att ha på djurskyddslagstiftningen så reflekterar den förändringen i synen på djur som sak.

Om vi istället för att beteckna hästen som en sak hade erkänt hästens status som en individ så tror jag att många problem hade kunnat lösas.

Det hade sänt tydligare signaler till domstolarna om hur hästen ska ses och detta hade i sin tur kunnat leda till att praxis hade blivit mer sammanhängande och enhetligt. Till exempel hade avvägningen mellan hästens och människans intressen förenklats om hästens rättigheter och status tydligare presenterats. Det hade också gett ridsportförbundet anledning att fundera över hur man ska tackla dopningärendena för att säkerställa att hästen inte utnyttjas och överansträngs. Ofta används argumentet att en rättegång motverkar brott genom att man inte vill utsätta sig för att hamna i domstol. Det är värt att utreda ifall man skulle kunna motverka fortsatt brottslighet genom att göra rättsprocessen vid dopningärenden mer kännbara för den misstänkte.

Om hästen tillräknas mer rättigheter som brottsoffer hade även ett par andra problem kunnat lösas. Det hade kunnat leda till en förändring i brottsoffermyndighetens ambitioner rörande pengarna som finns i brottsofferfonden. En del av brottsoffermyndighetens pengar hade kunnat

användas för att hjälpa djur som farit illa, blivit omhändertagna eller lämnade. Det finns många ideella föreningar som sysslar med omplacering och omhändertagande av djur som hade haft stor nytta av att få ta del av de pengar som betalas av bland andra de som begår brott mot djur.

Jag har under arbetet av denna uppsats ibland frågat mig själv: vad spelar det för roll om hästen betecknas som en sak eller individ? Det viktigaste är väl att skyddet för hästen utvecklas och stärks. Men efter lite eftertanke är jag övertygad om att en korrekt beteckning är viktig eftersom den både speglar och påverkar hur vi ser på saker i samhället. Benämningen bör därför ändras så att den speglar vår syn på hästen i samhället idag – som en kännande individ. Det mesta tyder på att utvecklingen för djurskyddet, inte minst för hästen, hela tiden utvecklas i en positiv riktning för djuren. För att ändra den allmänna uppfattningen i takt med denna utveckling kan ett erkännande av hästen som individ leda till en förändrad opinion som i sin tur leder till en bättre välfärd för hästen.

Käll- och litteraturförteckning

Källor

Prop. 1944:43 Förslag till lag om djurskydd, m.m.

Prop. 1972:122 Med förslag till lag om ändring i brottsbalken

Prop. 1987/88:93 Om djurskyddslag, m.m.

Prop. 2013/14:41 Ändringar i djurskyddslagen

SOU 1938:36 Med förslag rörande djurskyddslagstiftning

SOU 2011:75 Ny djurskyddslag

Litteratur

Cserhalmi, Niklas, *Djuromsorg och djurmisshandel 1860 - 1925*, Gidlunds förlag, Södertälje 2004

Dirke, Karin, *De värnlösas vänner*, Stockholm: Almqvist & Wiksell International, 2000 (Elanders Gotab)

Lundmark, Fredrik, *Människan i centrum – en studie av antropocentrisk värdegemenskap*, Förlags AB Gondolin, Stehag 2000

Singer, Peter, *Djurens frigörelse*, Bokförlaget Nya Doxa, 2:a upplagan, Falun 1999

Striwing, Helena, *Djur som brottsoffer*, Bokförlaget Nya Doxa, Falun 1998

Striwing, Helena, *Djurplågeri*, Norstedts Förlag, Stockholm 1987

Ulväng, Magnus, Jareborg, Nils, Friberg, Sandra, Asp, Petter, *Brotten mot allmänheten och staten*, Författarna och Iustus Förlag AB, 2:a upplagan, Uppsala 2014

Elektroniska källor

Antropocentrism, Nationalencyklopedin, hämtad den 24 maj 2015 från:

<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/antropocentrism>

Jordbruksverket, *Gör företag av ditt hästintresse*, hämtad den 24 maj 2015 från:

<http://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/landsbygdsutveckling/branscherochforetagande/livskraftigthastforetagande/gorforetagavditthastintresse.4.4eea2b6311f3b931ba48000201.html>

Nilsson, Göran, *Brottsbalk (1962:700) 16 kap. 13 §, Lexino 2014-04-10*, Karnov, hämtad den 24 maj 2015 från:

<http://juridik.karnovgroup.se.ludwig.lub.lu.se/document/1511228/1?versid=409-1-2012>

Svar på skriftlig fråga 2013/14:545, Riksdagen, hämtad den 24 maj 2015 från:

https://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Fragor-och-anmalningar/Svar-pa-skriftliga-fragor/Ny-djurskyddslag_H112545/

Svenska ridsportförbundet, *Statistik och kortfakta om ridsport*, hämtad den 24 maj 2015 från:

<http://www3.ridsport.se/Svensk-Ridsport/Statistik/>

Rättsfallsförteckning

Högsta domstolen

NJA 2006 s. 339

Hovrätten

Uppsala hovrätt, 2012-10-04, mål B 741-12

Tingsrätten

Gävle tingsrätt, 2012-09-24, mål B 3241-11

Göteborg tingsrätt, 2014-10-08, mål B 4371-14

Halmstad tingsrätt, 2014-05-23, mål B 284-14

Helsingborg tingsrätt, 2014-03-31, mål B 3109-13

Kalmar tingsrätt, 2015-05-05, mål B 1816-14

Lund tingsrätt, 2012-12-29, mål B 4361-11

Södertörn tingsrätt, 2012-11-28, mål B 10471-08

Uppsala tingsrätt, 2014-01-29, mål B 3474-13

Växjö tingsrätt, 2013-01-30, mål B 3848-11

Ångermanland tingsrätt, 2013-05-21, mål B 1845-12